

Kenniswerkplaats Leefbare Wijken

Jaarverslag 2017

Doel en organisatie van de kenniswerkplaats

De KWP Leefbare wijken is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Rotterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam. De KWP is in de eerste plaats gericht op het leggen van verbindingen tussen wetenschap en beleidspraktijk. Op die manier beogen wij de Rotterdamse wijken meer weerbaar en veerkrachtig te maken. Dit doen we enerzijds door praktijk- en beleidsgericht onderzoek over stadswijken, leefbaarheid, veiligheid en burgerparticipatie te (laten) doen en anderzijds door zulke kennis middels bijeenkomsten en publicaties te delen medewerkers van de gemeente Rotterdam.

De dagelijkse leiding van de KWP Leefbare Wijken is in handen van een regiegroep. Zij komt gedurende het jaar elke drie weken bijeen om lopende zaken van de KWP te bespreken. Daarnaast is er een breed samengestelde programmagroep met vertegenwoordigers van de gemeente, de EUR en andere betrokken kennisinstituten. De programmagroep dient enerzijds als klankbord voor de regiegroep om meer inzicht te krijgen in de kennisvragen van het beleid en de mogelijkheden van betrokken onderzoekers en denkt anderzijds mee over de grote lijnen van de activiteiten van de KWP.

De **regiegroep** van de KWP bestond in 2017 uit de volgende personen: Godfried Engbersen (hoogleraar Sociologie/EUR) en Linda Molenaar (cluster Stadsbeheer/gemeente) fungeerden als “trekkers” van de KWP. In de regiegroep zitten verder: Frank Kenselaar (adviseur cluster Stadsbeheer, gemeente Rotterdam), Maarten Suijker (beleidsadviseur cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, gemeente Rotterdam), Wim van der Zanden (onderzoeker Onderzoek en Business Intelligence (OBI), gemeente Rotterdam) en Marjolein Kooistra (communicatieadviseur Faculteit Sociale Wetenschappen, EUR). Erik Snel en Philip Marcel Karré (beiden verbonden aan Department Public Administration and Sociology, EUR) delen de rol van coördinator van de regiegroep.

De **programmagroep** bestond gedurende het verslagjaar uit de volgende vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam: Marco de Bruin (cluster Stadsontwikkeling), Trudy van Yperen (directie Veiligheid), Maya von Haras en Bart Moes (cluster Stadsbeheer), Thomas Thasing (Concernstaf en strategie), Tamara van der Hoek (Kennispunt Inspraak en Participatie), Ruth Höppner (Veldacademie) en Marn van Rhee (OBI). Vanuit de EUR zijn diverse faculteiten betrokken: Arwin van Buuren (DPAS), Irma Bogenrieder (RSM), Gwen van Eijk (Criminologie), Martijn Burger en Robert Dur (ESE), Frank van Steenberg (Drift) en Afke Weltevrede (RISBO). Tot slot fungeren vertegenwoordigers van andere kennisinstituten binnen de programmagroep, te weten Reinout Kleinhans (TU Delft/Bouwkunde), Marnix Eysink Smeets (lectoraat Publiek Vertrouwen in Veiligheid, Hogeschool Inholland) en Vincent Smit en Katja Rusinovic (Hogeschool Den Haag).

Activiteiten in 2017

Onderzoek en publicaties

1. Literatuuronderzoek 'gentrification'

In 2016 voerden Wenda Doff en Mariska van der Sluis, twee Rotterdamse stadsonderzoekers, een literatuuronderzoek over mogelijke gevolgen van door de lokale overheid gestimuleerde gentrification. Wat weten we vanuit de literatuur over mogelijke gevolgen van zulke processen voor de buurt en voor de nieuwe en de oude bewoners van de betrokken wijken? De uitkomsten van hun literatuurstudie worden in april 2017 middels een lezing aan het publiek gepresenteerd. Het onderzoeksrapport, een op video opgenomen interview met beide onderzoekers alsmede een verslag van de discussie tijdens de aanbiedingsbijeenkomst zijn op de website van de KWP geplaatst (<http://kenniswerkplaats-leefbaar.nl/publicaties/de-invloed-van-sterke-schouders/>)

2. Onderzoek 'seksuele straatintimidatie'

Eveneens in 2016 deden de Rotterdamse criminologen Tamar Fischer en Natascha Sprado (beiden verbonden aan de Afdeling Criminologie van de EUR) onderzoek over seksuele straatintimidatie (naroepen, aanraken, bedreigend volgen van vrouwen, enz.) in Rotterdam. Het onderzoek was een opdracht van de directie Veiligheid van de gemeente, met een aanvullende financiering van de KWP. De onderzoeksuitkomsten worden in april 2017 gepresenteerd op een door de gemeente georganiseerde conferentie. Het onderzoeksrapport, een op video opgenomen interview met beide onderzoekers alsmede links naar diverse mediaberichten over het onderzoek zijn op de website van de KWP geplaatst (<http://kenniswerkplaats-leefbaar.nl/publicaties/seksuele-straatintimidatie-in-rotterdam/>)

3. Empirisch onderzoek sociale gevolgen van gentrification in Rotterdam

Als vervolg op het eerder uitgevoerde over de gevolgen van door de overheid gestimuleerde gentrification deden Afke Weltevrede en collega's, allen verbonden aan RISBO (een aan de EUR verbonden onderzoeksinstituut), in 2017 een empirisch onderzoek over hetzelfde thema. Zij interviewden zowel nieuwkomers als oude bewoners in zogenaamde "kansrijke wijken" in Rotterdam. In deze "kansrijke wijken" probeert de gemeente door ingrepen in de bebouwing, openbare ruimte en bestaande voorzieningen te stimuleren dat zich hier meer "kansrijke gezinnen" vestigen. Het onderzoek laat zien dat de wijken in de perceptie van bewoners op verschillende punten verbeterd is en dat de komst van nieuwkomers veelal als positief wordt ervaren. Tegelijkertijd komt de in het beleid verankerde gedachte dat nieuwkomers meer "organisatiekracht" in de wijk brengen nog niet uit de verf. Nieuwkomers hebben vaak wel de intentie om zich in te zetten voor de buurt, maar in praktijk is dit (nog) nauwelijks het geval. Tevens blijkt er maar weinig interactie tussen de nieuwkomers en de oorspronkelijke bewoners in de buurt. Behalve het onderzoek "*Nieuwe burens*" van Weltevrede c.s. is door Matthieu Permentier (verbonden aan OBI, het onderzoeksinstituut van de gemeente) een kwantitatieve analyse gedaan van diverse ontwikkelingen (bevolking, wonen, werk, enz.) in de negen door de gemeente aangewezen "kansrijke wijken". Beide onderzoeken werden begin 2018 openbaar gemaakt. De onderzoeksrapporten, het discussieverslag van de aanbiedingsbijeenkomst alsmede diverse reacties op het onderzoek in de media zijn op de website van de KWP geplaatst (<http://kenniswerkplaats-leefbaar.nl/nieuwe-publicaties-over-gevolgen-gentrification-in-rotterdam/>)

4. Zelfbeheer openbare ruimte

Het Erasmus Governance Design Studio van de EUR brengt in opdracht van de KWP in kaart welke projecten rondom zelfbeheer in de openbare ruimte op dit moment spelen in Rotterdam, hoe die werken en wat gerelateerde issues zijn. In een lab-achtige setting begeleiden de onderzoekers daarnaast de wijk tuinman in Crooswijk en brengen door actieonderzoek in kaart hoe deze ingreep werkt en wat eraan verbeterd kan worden. Dit onderzoek is op het moment van schrijven nog niet afgerond.

Overige activiteiten in 2017

5. Aanpak van achterstandswijken

In juni 2017 presenteerden Matthijs Uyterlinde en Radboud Engbersen (beiden Platform31) hun onderzoek 'Kwetsbare wijken in beeld'. Het laat zien dat de leefbaarheid in Nederlandse achterstandswijken tussen 2002 en 2012 geleidelijk verbeterde, maar daarna stagneert of zelfs afneemt (nu het "grotestedenbeleid" is afgeschaft). Het onderzoek bevatte geen informatie over Rotterdamse achterstandswijken. Op verzoek van de KWP en de gemeente deden beide onderzoekers een aanvullende analyse over de leefbaarheid in Rotterdamse wijken gegevens (gegevens uit Leefbarometer). De verschillen in leefbaarheid tussen Rotterdamse wijken zijn tussen 2014 en 2016 verder gegroeid. In buurten die in 2014 onvoldoende scoorden, verslechterde de situatie verder. In buurten die toen al voldoende scoorden, werd de situatie beter. Hun verslag inclusief beleidssuggesties voor Rotterdam is op de website van de KWP geplaatst (<http://kenniswerkplaats-leefbaar.nl/publicaties/zijn-vitale-wijken-maakbaar/>)